

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

**Perusterveydenhuolto – kriisissä vai
rakennemuutosten ja
sukupolvenvaihdosten edessä?**

Simo Kokko

Terveydenhuoltotutkimuksen päivät, Tampere 22.10.2009

Tarkasteluni lähtöoletuksia

- Suomalainen kunnallisen perusterveydenhuollon kokonaisratkaisu on elossa, mutta sitä koettelee kaksi hankalaa kehitystä sekä selittämätön tuntu jostakin uhasta tai ”tien päähän tulosta”
- Nuo hankalat kehitykset ovat
- 1) paikoin vakava puute avainhenkilöstöstä ja ko. alojen edustajien halukkuudesta työskennellä terveyskeskuksissa,
- 2) vuoden 1993 ohjausmuutosten jälkeen tapahtunut palveluiden uudenlainen virittyminen, joka koettelee niitä palveluja, jotka eivät ole kysyntäehtoisia

Taustalla on kuitenkin epäselvyyttä perustehtävistä

- Kansanterveystyö (vm 1972) oli oman aikansa radikaali tuote, yritys yhdistää public health and perustason terveyden- ja sairaanhoidon palvelut tavalla, jota harva muu maa on yrittänyt
- Sairaanhoidon palveluiden saatavuus ja uskottavuus horjui, ja johti mm. siihen, että työpaikkaterveydenhuollon sairaanhoidosta tuli rinnakkainen vaihtoehto
- Sairaanhoidon saatavuuden kanssa on tehty töitä 1980-luvun alusta lähtien hyvin aaltoilevalla menestyksellä – ilman kestäviä ratkaisuja
- Sairaanhoido taisi toimia parhaimmalla tavallaan 1990-luvun laman vuosina ?

Joudutaan valitsemaan yksi- tai kaksikaistaisen julkisen palvelun kehityssuunnan välillä

- Kaksikaistainen = Pth:n sairaanhoito ja ennalta ehkäisevät palvelut, kotisairaanhoito, psykososiaaliset palvelut ja ne eriytyvät (Norja, Tanska, Alankomaat, Iso-Britannia ja Ruotsikin osin)
- Yksikaistainen = Suomen tilanne (parhaimmillaan)
- Entä jakautuisiko julkinen sairaanhoitokin kahteen tai kolmeen päävirtaan
 - Huolenpito pitkäaikaissairaista ja muista erikseen valituista osista väestöjä
 - Vapaavalintainen pikasuutarien kanssa samalta käytävältä löytyvä palvelu
 - (keskitettyjen päivystysten medisiininen perälauta)

Rakennemuutoksia tulee joka tapauksessa

- Palveluiden järjestäminen mennee 2013 jälkeen yhteisen katon alle – mutta minkä kaikkien palveluiden?
- Nopealla silmäyksellä toinen skenaario tarjoaa uhkia erikoissairaanhoidon, toinen rajattomiksi integroituvien perustason ”hyvinvointipalvelujen” suunnalta – vai ovatko nämä varmasti uhkia?
- Mutta minkälaista palveluiden käyttämisen rakennemuutosta kohti ollaan menossa reseptillä, jossa aineksia ovat rahoituksen kriisi, avaukset oikeudessa valita palveluiden tuottaja, palvelusetelimenettelyjen uudenlainen käyttöön otto ja kunnallisen palvelutuotannon ulkopuolisten tahojen vahvat panostukset tulevaisuuteen?

Entä puhe sukupolven vaihdoksesta?

- Perusterveydenhuollon kolme vahvaa C:tä: (Starfieldin esillä pitämät coordination, comprehensiveness, continuity) –
- Ja näiden toteuttajina yleislääkäri ja samaan kyytiin hyvin sopiva ”yleishoitaja”
- Ollaanko valmiita vaihtamaan nämä periaatteet tekniseen ekspertiisiin, työnjakoon erikoissairaanhoidon tapaan, työntekijän työn ”mukavuuteen” ja selkeyteen?
- Hyväksytäänkö ilmassa leijuvat ajatukset peruspalveluiden basaarimaistumisesta kaupallisine kytkentöineen?

